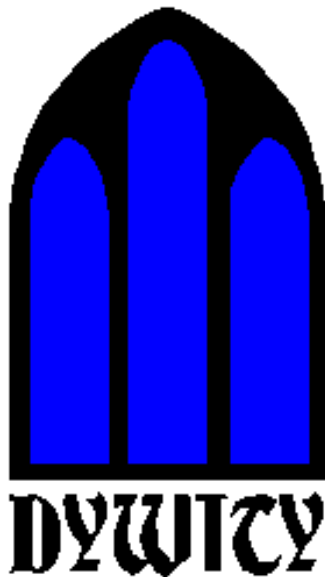

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI FRĄCZKI

2009 - 2015

Wizja: Wieś silna aktywnością swych mieszkańców, gdzie zadbane i przytulne otoczenie sprzyja miłemu spędzaniu wolnego czasu oraz rozwojowi zainteresowań

Wstęp..... 2

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Dywity przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Frączki.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej .

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia.

Celem planu jest podtrzymanie oraz rozwój atrakcyjności wsi Frączki jako miejsca zamieszkania. Proces ten powinien być zaplanowany i przeprowadzony w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności. Jest to szczególnie ważne dziś, kiedy miasta oferują konkurencyjną alternatywę zamieszkania, a rolnictwo traci swą atrakcyjność jako źródło utrzymania, co prowadzi m. in. do migracji młodych ludzi, szczególnie tych lepiej wykształconych ze wsi do miasta.

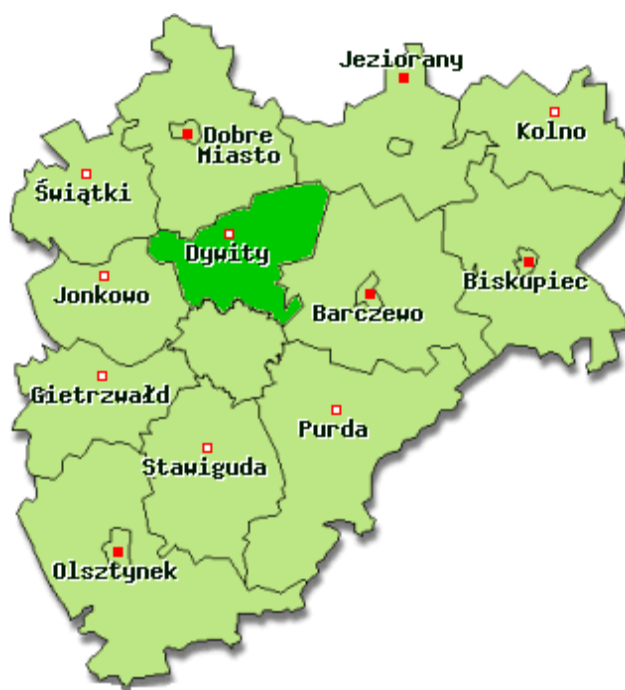
1.1. Syntetyczna charakterystyka sołectwa

1. Położenie administracyjno – geograficzne

Lokalizacyjnie Frączki znajdują się ok. 24 km na północ od Olsztyna przy drodze powiatowej. Droga ta jest w złym stanie, co utrudnia komunikację.

Gmina Dywity położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Olsztyna i graniczy z następującymi gminami: Jonkowo, Dobre Miasto, Jeziorany, Barczewo, Olsztyn, Świątki. Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 160,68 km².

Mapa powiatu olsztyńskiego, źródło: (Związek Powiatów Polskich).

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 51 łącząca Olsztyn z Obwodem Kaliningradzkim. Siedzibą władz administracyjnych są Dywity, miejscowość położona w odległości 6 km od centrum Olsztyna.

Gmina Dywity składa się z dziewiętnastu sołectw zbliżonych pod względem powierzchni, chociaż posiadających różną ilość mieszkańców. Są to:

- Brąswałd
- Bukwałd
- Barkweda
- Dąbrówka Wielka
- Frączki
- Gady
- Gradki
- Kieźliny
- Nowe Włóki
- Ługwałd
- Redykajny
- Rozgity
- Różnowo
- Sętał
- Spręcowo
- Słupy
- Tuławki
- Zalbki
- Dywity

Gmina Dywity nie posiada na swym obszarze dużych jezior, jednak graniczy w swej południowo - wschodniej części z jeziorem Wadąg, które położone jest w granicach administracyjnych Gminy Barczewo. Cały teren gminy jest zróżnicowany wysokościowo i mimo braku jezior o dużej powierzchni, charakteryzuje się znaczną ilością śródpolnych oczek

wodnych i terenów podmokłych o wysokim poziomie wód gruntowych usytuowanych w obniżeniach terenowych. W krajobrazie wsi Frączki wyróżniają się zbiorniki wodne, oczka wodne (za wsią oraz w centrum), bardzo cenne krajobrazowo, obecnie teren wokół nich nie jest zagospodarowany. Ze wsi, wzdłuż drogi do kolonii wiedzie ciekawa aleja lipowa.

1.2. Historia.

Początki miejscowości Frączki (dawniej niem. *Fleming*) datuje się na rok 1358, kiedy to biskup Jan Stryprock nadał wsi przywilej lokacyjny. Jak wynika z dokumentów „zasadźca” został tym samym zobowiązany do wybudowania tu kościoła. Pierwszym właścicielem wsi był Heinrich Fleming von Wusen, który w podarunku od biskupa otrzymał las. Nazwa wsi pochodzi od imienia wiernego – Flemingswald. Tak więc uwagę przyjezdnych zwraca kościół, który za czasów biskupa Franciszka Kuhschmalza (1424-1457) był filią kościoła w Radostowie (Freundenberg). Prawdopodobnie uległ zniszczeniu w czasie wojen, ponieważ brak go w wykazie parafii z końca XV w. Nowy kościół wybudowano pod koniec XVI w., a konsekrował go dn. 25 września 1580 r., ku czci św. Marii Magdaleny, biskup Marcin Kromer. Przetrwał w takim stanie ok. 300 lat, natomiast obecny (w stylu neogotyckim) pochodzi z XIX w. (konsekrowany w 1883 r. przez biskupa Filip Kremenz. 21 stycznia 1905 r. została utworzona samodzielna parafia przez biskupa Andrzeja Thiela. Przed II Wojną Światową stał w centrum pomnik Wilhelma II (zburzony), do dzisiaj istnieje zaś podmurówka. Ciekawe i cenne są również 4 kapliczki występujące we wsi.

1.3. Struktura przestrzenna.

Frączki mają charakterystyczny układ „ulicówki” o zwartej zabudowie. Niewielkie działki są często zabudowane w formie czworoboku. Zagrody i pola zakładane były po obu stronach przebiegającej środkiem drogi. Ten wyraźny układ przestrzenny zachował się do dziś. Przetrwał także przestrzenny układ zabudowy niektórych zagród. Typowa zagroda składała się z kilku oddzielnych budynków, odpowiednio rozmieszczonych na parceli. Były to przynajmniej trzy budynki: dom mieszkalny, stodoła i budynek inwentarski (stajnia, obora i chlew). Zdarzały się również inne budynki gospodarcze (spichlerz, ziemianka). Małe zagrody z pewnością należały do uboższych gospodarzy i najczęściej składały się z mniejszego budynku mieszkalnego oraz budynku gospodarczego (czasem połączonego ze stodołą). Duża

zagroda była własnością gospodarza, zajmowała dużą powierzchnię i posiadała wszystkie podstawowe budynki.

Zabudowa mieszkalna charakteryzuje się występowaniem obiektów murowanych, parterowych, o symetrycznej kompozycji elewacji. Występują tu budynki murowane, przykryte stromymi, dwuspadowymi dachami, z przełomu XIX-XX w. Dachy zazwyczaj pokryte są czerwoną dachówką. Występują także domy wykonane z czerwonej cegły (budynek po byłej gospodzie, obecnie pełni funkcję budynku mieszkalnego, plebania z dachówką ceramiczną i drewnianym gankiem czy dom w zagrodzie nr 11). W większości domów znajdują się dwa wejścia, pierwsze – czasem z gankiem – znajduje się od strony drogi, niegdyś przeznaczone było dla gości, drugie – znajduje się od strony podwórza gospodarczego, służyło głównie domownikom, dziś korzystają z niego wszyscy. Zabudowa gospodarcza charakteryzuje się występowaniem budynków inwentarskich, murowanych (głównie z czerwonej cegły), z górną partią szalowaną deskami (ok. XIX w.), w gospodarstwach nr 2,15,17,6,18, dach pokrywa czerwona dachówka ceramiczna oraz drewnianych (głównie stodoły) pokrytych eternitem (w gospodarstwach nr 12,13,14,17).

1.4. Demografia i bezrobocie.

Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 159, 41 km². Zamieszkuje ją 9 404 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 58, 99 osoby/km².

Liczba mieszkańców gminy Dywity w latach 2004 – 2008.

Sołectwo	Razem mieszkańców				
	2004	2005	2006	2007	2008
Barkweda	200	202	194	197	195
Braswałd	316	317	326	327	346
Bukwałd	306	307	311	318	317
Dąbrówka W.	222	237	238	240	249
Dągi	50	49	50	57	61
Dywity	1846	1924	1971	2054	2120
Frączki	293	289	291	288	286
Gady	264	272	276	284	291
Gradki	215	209	207	198	200
Kieźliny	1051	1105	1143	1181	1210
Myki	116	110	121	123	135
Nowe Włóki	221	221	223	228	230

Lugwałd	302	336	336	385	416
Plutki	12	13	13	13	13
Redykajny	81	63	67	72	78
Rozgity	31	42	54	69	73
Różnowo	761	825	865	935	969
Sętał	364	367	373	373	374
Spręcowo	398	433	450	482	490
Słupy	654	673	682	689	702
Szypry	6	6	6	6	6
Tuławki	503	505	511	504	509
Wadąg	168	203	228	258	279
Zalbki	113	117	122	123	119
Razem:	8483	8825	9091	9404	9668

Źródło: Urząd Gminy Dywity

Według danych z 2008 roku, miejscowość Frączki liczyła 286 mieszkańców. Na 24 miejscowości w gminie plasuje się na 11 pozycji pod względem liczby ludności.

Według danych Urzędu Gminy w Dywitach liczba bezrobotnych wynosi 15 osób.

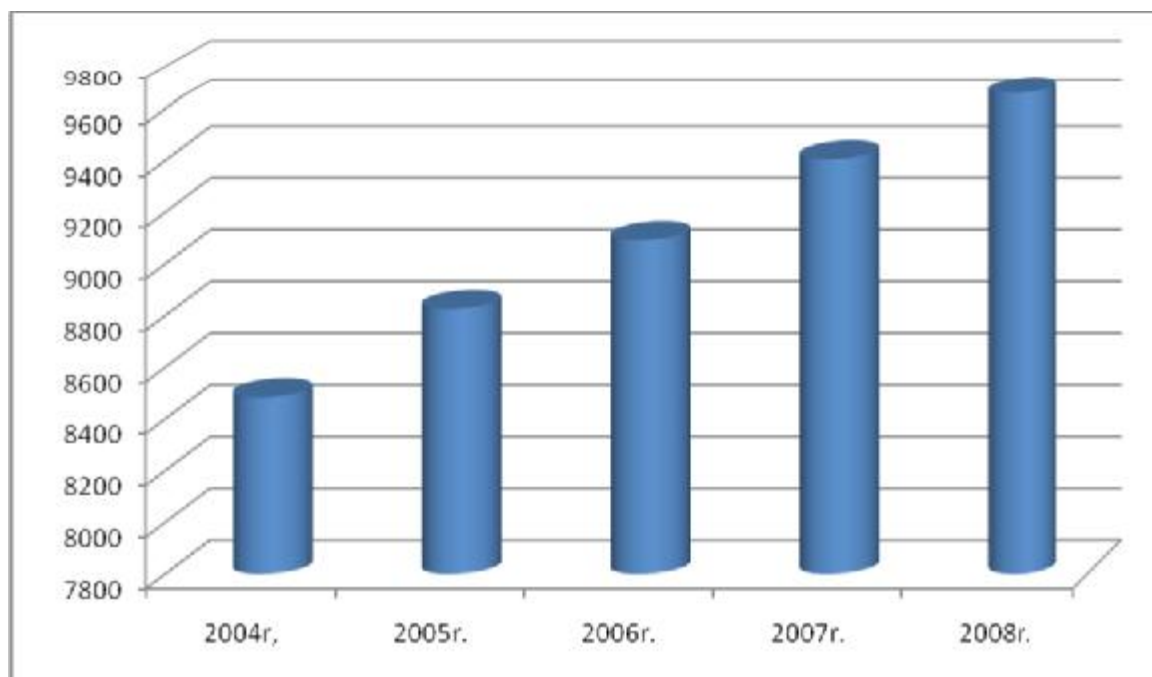
Gminę Dywity w 2008 roku zamieszkiwało 9668 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosiła 58,99 osób na jeden kilometr kwadratowy powierzchni gminy. Poniższe zestawienie przedstawia trendy w liczebności mieszkańców gminy Dywity w ostatnich latach.

Trendy w liczbie mieszkańców gminy Dywity w ostatnich latach

Lata	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba Mieszkańców	8483	8825	9091	9404	9668

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Olsztyn

Wykres. Liczba mieszkańców gminy Dywity w latach 2004 – 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Olsztyn

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na terenie gminy Dywity

	Ogółem	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2008r.	9668	2180 (22,6 %)	6639 (68,7 %)	849 (8,7 %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Olsztyn

Na podstawie powyższej tabeli można zauważyć, iż sytuacja demograficzna na terenie gminy Dywity jest obecnie bardzo korzystna. Zdecydowana większość mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym – są to przeważnie ludzie młodzi, którzy postanowili uciec od miejskiego trybu życia i zamieszkać na przedmieściach Olsztyna. Duży jest także odsetek mieszkańców wieku przedprodukcyjnym – dzieci młodzieży do lat 16. Ludzie starsi – w wieku poprodukcyjnym stanowią niewielką część ogólnej liczby mieszkańców gminy Dywity. Poniższe zestawienie ukazuje procentowy udział każdej z grup w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy Dywity w roku 2008:

2. Inwentaryzacja zasobów.

2.1. Środowisko przyrodnicze.

Okolice Frączek obfitują w malownicze krajobrazy. W krajobrazie wsi wyróżniają się zbiorniki wodne, oczka wodne (za wsią oraz w centrum), bardzo cenne krajobrazowo, obecnie teren wokół nich nie jest zagospodarowany. Ze wsi, wzdłuż drogi do kolonii wiedzie ciekawa aleja lipowa.

2.2. Dziedzictwo kulturowe.

Kapliczki przydrożne z ceramicznej cegły licówki.

Źródło: własne

Dużą wartość kulturową stanowi kościół. Za czasów biskupa Franciszka Kuhschmalza (1424-1457) był filią kościoła w Radostowie (Freundenberg). Prawdopodobnie uległ zniszczeniu w czasie wojen, ponieważ brak go w wykazie parafii z końca XV w. Nowy kościół wybudowano pod koniec XVI w., a konsekrował go dn. 25 września 1580 r., ku czci św. Marii Magdaleny, biskup Marcin Kromer. Przetrwał w takim stanie ok. 300 lat, natomiast obecny (w stylu neogotyckim) pochodzi z XIX w. (konsekrowany w 1883 r. przez biskupa Filip Krementz. 21 stycznia 1905 r. została utworzona samodzielna parafia przez biskupa Andrzeja Thiela. Przed II Wojną Światową stał w centrum pomnik Wilhelma II (zburzony), do dzisiaj istnieje zaś podmurówka.

Źródło: własne

2.3. Obiekty i tereny.

Zagospodarowanie przestrzenne

Na obszarze gminy wydzielono 6 stref o zróżnicowanych zasadach zagospodarowania i kierunkach polityki przestrzennej.

Za podstawowe kryterium wydzielenia stref przyjęto stopień ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu, strefy ochronne wynikające z obowiązujących przepisów oraz specyfikę istniejącego zagospodarowania obszaru. W poszczególnych strefach uwzględnione zostały predyspozycje terenu do pełnienia określonych funkcji.

Strefa SNW – o najwyższym reżimie, w obrębie której znajdują się tereny położone w korytarzu ekologicznym rzeki Łyny obejmującym tereny przyległe do rzeki o szerokości 100 – 1200 m oraz obszar lasów ochronnych w rejonie jeziora Mosąg i Brąswału. Teren strefy w całości położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny. W obrębie strefy położone są miejscowości: Barkweda, Redykajny, część zachodnia miejscowości Brąswałd.

Strefa SNW1 – o najwyższym reżimie, jest to strefa obejmująca tereny położone w rejonie jeziora Wadąg, w obszarze chronionego krajobrazu Doliny Środkowej Łyny, w strefie ochrony ujęcia wody pitnej „Wadąg”.

Strefa SW – o wysokim reżimie, obejmująca w większości obszar chronionego krajobrazu Doliny Środkowej Łyny. Poza obszarem chronionego krajobrazu znajdują się dwa

niewielkie obszary na zachód od miejscowości Barkweda i Bukwałd oraz teren na północ od drogi gruntowej z Różnowa do drogi krajowej nr 51. Jest to obszarowo największa strefa.

Strefa SUI – o umiarkowanym reżimie, teren o nieciągłej izolacji wód głębszych od powierzchni. Obejmuje obszar północno – wschodni gminy. Teren położony poza obszarem chronionego krajobrazu. W obrębie strefy położone są miejscowości: Gradki i **Frączki**.

Strefa SUR – o umiarkowanym rozwoju. Obejmuje pas terenu ciągnącego się od wschodniej granicy w kierunku północno – zachodnim. Teren położony poza obszarem chronionego krajobrazu. W obrębie strefy położone są miejscowości: Stal, Dąbrówka Wielka, Gady, Tuławki, Plutki, część wschodnia miejscowości Nowe Włóki.

Strefa SPR – potencjalnego rozwoju. Teren położony poza obszarem chronionego krajobrazu, częściowo w rejonie drogi nr 51. W obrębie strefy położone są miejscowości: Dywity, Kieźliny, Ługwałd, i część miejscowości Brąswałd, oraz obszar środkowej części gminy, w obrębie którego położone są miejscowości: Różnowo, Różgity, część miejscowości Spręcowo położona po wschodniej stronie drogi nr 51.

Rozwój wsi może być wielokierunkowy. Jednakże należałoby zabezpieczyć i chronić dawny układ funkcjonalno-przestrzenny poprzez zabiegi tj. osłonięcie nieestetycznej zabudowy za pomocą zieleni wysokiej, usunięcie starych, zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców i architekturze, wprowadzenie nowej zieleni oraz regularną pielęgnację zieleni istniejącej. Pogodzenie funkcji produkcyjnej (istniejący zakład) z estetyką otoczenia jest niezwykle istotne. Wysunięto również pewne dyspozycje dotyczące zakazu tworzenia zabudowy na przedpolu panoramy (zmieniłaby konserwatorski kształt zabudowy wsi) możliwości pojawienia się wewnątrz miejscowości nowoczesnej zabudowy, nie kłócącej się architektonicznie z zabudową zabytkową, tworzenia wewnątrz miejscowości wyłącznie niskiej zabudowy. We wsi występują widoki/panoramy oddziałujące pozytywnie, jednakże pojawiają się problemy związane np. z terenem przykościelnym, na którym znajduje się grupa drzew i roślinności wysokiej. W planach jest usunięcie roślinności w celu ochrony kościoła, jednak drzewa nie zagrażają i są w dobrym stanie zdrowotności w związku, z czym postulat ten zdaje się być bezpodstawny. Należy zadbać o ochronę krajobrazu otwartego, zadrzewień śródpolnych, przydrożnych – zaplanować nowe nasadzenia w miejscach, których obumarła stara tkanka roślinna. Pozytywny jest fakt występowania we wsi obiektów kulturalno-oświatowych tj. szkoła podstawowa, obiekty gospodarcze i użyteczności publicznej - sklep spożywczo-usługowy „Agroma”, sklep spożywczo-usługowy „Ania”,

Turystyka

Pomimo braku technicznej bazy turystycznej, miejscowość Frączki może poszczycić się wieloma interesującymi miejscami do zobaczenia przez żądnych wrażeń turystów.

Amatorzy pieszych oraz rowerowych wycieczek nie zawiodą się, gdy spojrzą na bogatą ofertę, jaką dysponuje Gmina Dywity. Oczywiście nieodzownym elementem każdej z nich jest miejscowość Frączki oraz jej liczne walory turystyczne.

Szlak rowerowy przez tereny Frączki

Szlak niebieski

Długość trasy – 32 km

Dywity – Różnowo- Dąbrówka Wielka – Nowe Włóki – Gradki- Frączki- Tuławki- Gady- Jez. Wadąg – Dywity

Szlak zielony

Długość trasy - 24km

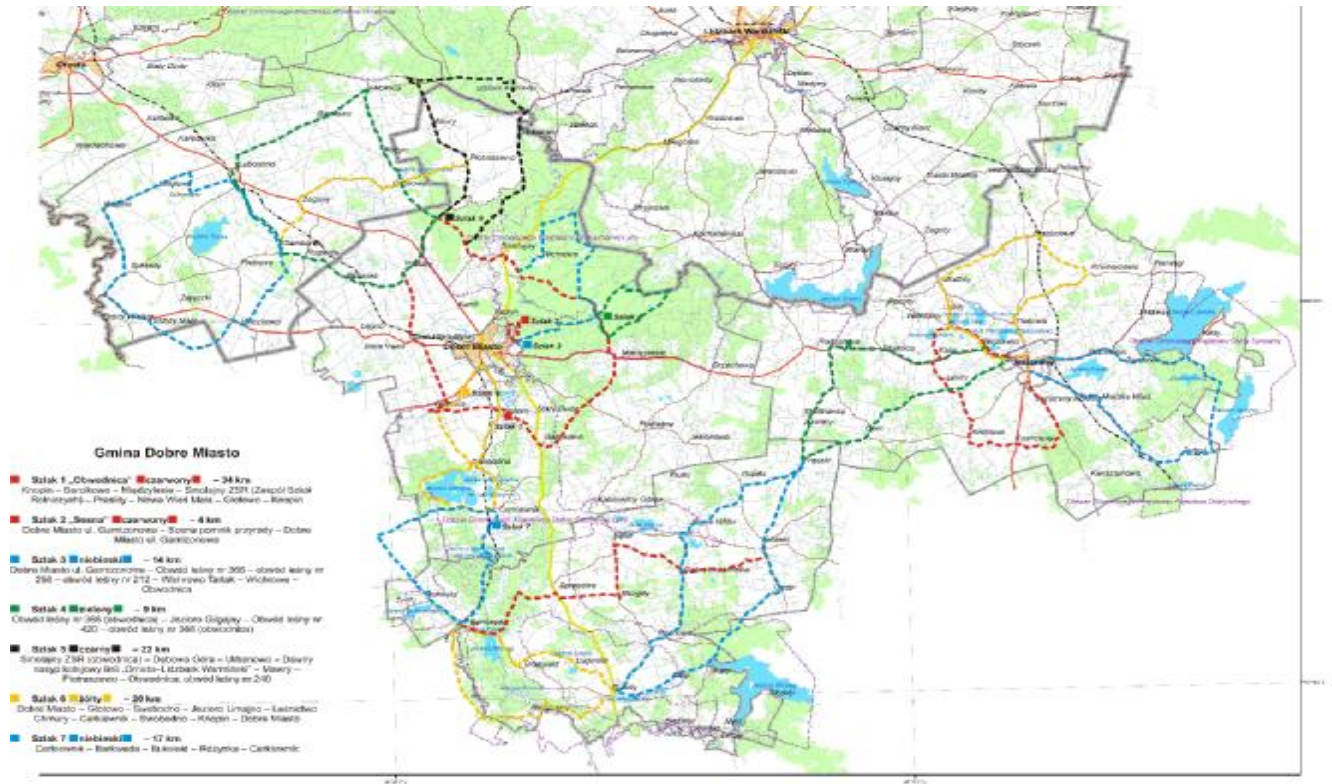
Jeziorany – Lekity-Derc- Frączki- Studzianka – Radostowo – Studnica – Jeziorany

Stopień pofalowania terenu:

trasa pofalowana.

Opis-komentarz:

Trasa biegnie głównie asfaltem przez odkryty teren. Po drodze serpentyny - rzadko spotykane w terenach nizinnych.

źródło: Urząd Gminy Dywity

2.4. Infrastruktura techniczna.

Gospodarka wodna

Miejscowość Frączki korzysta z ujęcia wody w Gradkach które zaopatruje w wodę wieś Gradki i Frączki - długość sieci 17,4 km; długość przyłączy 5,3 km.

Ilość gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej

Nazwa miejscowości	Ilość gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej	Ilość zameldowanych mieszkańców
Bukwałd	50	315
Frączki	50	284
Lugwałd	130	423
Brąswałd	70	349
Redykajny	20	78
Kieźliny	230	1209
Wadąg	90	285

Gradki	45	201
Słupy	200	711
Różnowo	270	977
Sętal	65	376
Spręcowo	130	496
Nowe Włóki	55	230
Rozgity	11	73
Dąbrówka Wielka	40	250
Barkweda	60	197
Myki	40	134
Zalbki	30	118
Gady	55	295
Tuławki	130	512
Suma:	1771	7513

Źródło: Urząd Gminy w Dywitach

Gospodarka ściekowa

Na terenie miejscowości brak jest zorganizowanego systemu oczyszczania ścieków, a gospodarka ściekowa oparta jest na zbiornikach bezodpływowych, które często są nieszczelne. Z uwagi na położenie, budowę geologiczną, walory przyrodnicze i krajobrazowe należy dążyć do skanalizowania miejscowości w maksymalnym stopniu

Gospodarka odpadami

Gminne składowisko odpadów komunalnych położone jest w południowo – zachodnim krańcu gminy, w odległości 1 km na północ od ujścia rzeki Wadąg do Łyny i około 1,5 km na południowy – wschód od wsi Dywity. Składowisko znajduje się na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny ustanowionego rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 21 z dnia 14 kwietnia 2003 r. Z trzech stron (północnej, wschodniej i południowej) sąsiaduje z terenem leśnym, na południowy – wschód znajdują się ogródki działkowe. Zostało zamknięte w 2006 roku.

Na terenie gminy Dywity około 53% mieszkańców jest objętych zorganizowanym odbiorem odpadów. Odpady są gromadzone w:

- 57 pojemnikach do segregacji odpadów,
- 1085 pojemnikach o pojemności 110 litrów do gromadzenia odpadów zmieszanych,
- 11 pojemnikach o pojemności 1100 litrów do gromadzenia odpadów zmieszanych,
- 19 zestawach do selektywnej zbiórki odpadów.

W wyniku selektywnej zbiórki odpadów w gminie Dywity uzyskuje się rocznie około 6,3 tony papieru, 6,9 tony plastiku i 17,2 tony szkła.

Gospodarka ciepła

Zabudowa mieszkaniowa ogrzewana jest w sposób indywidualny z wykorzystaniem:

- kotłowni na paliwo stałe- przeważnie w startych budynkach
- pozostała część (zabudowa jednorodzinna) wykorzystuje gaz płynny PROPAN, olej opałowy lub paliwo stałe

Miejscowość nie posiada dostępu do stacji redukcyjnych, nie jest więc zaopatrywana w gaz przewodowy

Elektroenergetyka

Obszar gminy Dywity zlokalizowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Olsztyn. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się ze stacji węzłowej GPZ OLSZTYN I 220/110/15 kV pracującej w relacji linii 220 kV Włocławek Azoty – Ostrołęka. Stacja ta wyposażona jest w dwusystemową rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzane są linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy Dywity, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 Dobre Miasto, GPZ 110/15 kV Barczewo. Linie te posiadają szereg odgałęzień pokrywających swym zasięgiem obszar gminy. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone od sieci rozdzielczej 15 kV.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy elektrownie wodne włączone do systemu energetycznego województwa eksploatowane przez Zakład Energetyczny S.A. w Olsztynie. Są to elektrownie Wadąg, Łyna i Brąswałd.

Przez teren gminy przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV, stanowiące ważny element sieci rozdzielczej województwa warmińsko – mazurskiego. Jest to linia WN 110 kV relacji Mątki – Olsztyn I, linia WN 110 kV Olsztyn I – Dobre Miasto i linia WN 110 kV Olsztyn I – Olsztyn Zachód.

Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jaki stan urządzeń zasilających zapewnia dużą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe, gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych gminy Dywity. Ewentualne plany inwestycyjne, wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego, można realizować po wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN 15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb. Zaopatrzenie Frączek w energię elektryczną odbywa się za pośrednictwem sieci SN 15 kV.

Komunikacja

Strukturę układu komunikacyjnego na terenie gminy Dywity stanowią:

- układ nadrzędny oparty na drodze krajowej nr 51 Olsztynek (droga krajowa nr 7) – Olsztyn – Dywity – Lidzbark Warmiński – Bezledy (granica państwa) – III klasy technicznej,
- układ podstawowy oparty na drogach powiatowych: Olsztyn – Tuławki – Dobre Miasto, Dywity – Bukwałd – Dobre Miasto, Barczewo – Tuławki – Spręcowo, Barczewo – Różnowo – Sętał – do drogi wojewódzkiej nr 51, Gradki – Frączki – Jeziorany (są to drogi V klasy technicznej),
- układ uzupełniający oparty na drogach gminny i wewnętrznych.

Charakterystyka dróg powiatowych przebiegających przez gminę Dywity

Nr ewidencyjny	Trasa	Długość całkowita w km	Długość w gminie w km
26129	Mątki – Podlejski – Bukwałd	5,890	1,810
26130	Jonkowo – Mątki – Kajny – Barkweda	6,903	0,587
26131	Dywity – Brąswałd – Barkweda – Bukwałd – Garzewko	13,890	12,720
26169	Tuławki – Tęguty – Szynowo – Maruny	8,778	3,032
26170	Barczewo – Barcz. Bór – Dąbrówka Mała – Błędowo – Barczewko – Różnowo – Dywity	15,560	6,177
26173	Droga 51 (Dywity) – Kieźliny – Wadąg	1,786	1,480
26174	Olsztyn – Wadąg – Słupy – Gady – Tuławki – Gradki – Jesionowo – Podleśna – droga 51	17,388	14,392

26175	Barczewko – Gady	3,227	1,058
26176	Tuławki – Bukowina – Radosty – Lamkowo	8,708	3,667
26177	Spręcowo – Sętal – Nowe Włóki – Tuławki	11,020	11,020
26178	Różnowo – Dąbrówka Wielka – droga 26177 (Nowe Włóki)	5,560	5,560
26179	Różnowo – Rozgity – Sętal	4,835	4,835
26180	Orzechowo – Podleśna – Kabikiejmy Górne – droga 26177 (Sętal)	9,800	1,210
26520	Jeziorany – Frączki – Gradki	14,445	4,978
26590	Radostowo – Studzianka – Frączki	4,125	0,492
Razem długość w km:		131,915	73,018

Źródło: Urząd Gminy w Dywitach

Układ komunikacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego – stan istniejący

Źródło: RPO

1, lasów, ulice na osiedlach mieszkaniowych, dojazdy do obiektów użytkowanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

W miejscowości gminnej ulice: Różana, Kwiatowa, Łąkowa, Sportowa, Okrągła oraz część ulicy Spółdzielczej wraz z placami wokół Urzędu Gminy posiada nawierzchnię wykonaną z polbruku.

Komunikacja kolejowa

Przez zachodnią część gminy Dywity przebiega linia kolejowa relacji Gutkowo – Braniewo. Jest to linia drugorzędna.. Nie przewiduje się rozbudowy linii.

2.5. Gospodarka i rolnictwo.

Gospodarka

Zarejestrowanych w Frączkach jest 10 podmiotów gospodarczych w tym usługi stolarskie, ogólnobudowlane, transportowe. Znajdują się dwa sklepy spożywczo- przemysłowe a także **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Jedność”**: spółdzielnia ta zajmuje się produkcją roślinno-zwierzęcą.

Rolnictwo

Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 16 068 hektarów. Lasy i grunty leśne stanowią 4 349 ha, natomiast użytki rolne zajmują 9 877 ha. Wskaźnik lesistości dla gminy Dywity wynosi około 27%, gdzie wskaźnik lesistości dla województwa warmińsko-mazurskiego kształtuje się na poziomie 30,5%. Użytki rolne stanowią około 61,5% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów, wchodzących w skład gospodarstwach rolnych, wynosi 9 590 ha. Największą powierzchnię stanowią grunty orne (5 928 ha). Łąki stanowią nieco ponad 10% wszystkich użytków rolnych, natomiast pastwiska ponad 17%. Lasy i grunty leśne wśród powierzchni ogólnej gruntów w gospodarstwach rolnych stanowią około 5%.

Głównym źródłem dochodów dla mieszkańców jest praca w gospodarstwach rolnych, część z mieszkańców dojeżdża do pracy w Olsztynie. Rolnictwo w sołectwie wyróżnia się dużym rozdrobnieniem, główne kierunki produkcji to uprawy roślin zbożowych oraz hodowla bydła mlecznego

Sołectwo	Ilość gospodarstw	Powierzchnia ogólna w ha	Średnia pow. gospodarstwa
Frączki	76	493,10ha	6,488 ha

Na terenie sołectwa znajdują się lasy, które w zdecydowanej większości należą do Lasów Państwowych. W sezonie obfitują one w owoce runa leśnego oraz grzyby.

Sołectwo	Powierzchnia lasów w ha	Prywatne	Państwowe
Frączki	123,308	12,658	110,65

źródło: Urząd Gminy Dywity

2.6. Kapitał ludzki.

Stowarzyszeniem „Nasza wieś” - Centrum Kultury i Aktywności jest to otwarte i prężnie działające lokalne centrum edukacyjno-kulturalne. Prowadzone są tu zajęcia dla młodzieży, jak kursy tańca, warsztaty plastyczne, komputerowe. Centrum, będące w dyspozycji Stowarzyszenia jest miejscem, gdzie wszyscy czują się „u siebie”. Wieloletnie starania doprowadziły do zabezpieczenia budynku w podstawowe zaplecze sanitarno-organizacyjne oraz wyposażenie. Za budynkiem znajduje się podwórze, które może zostać zaadaptowane na potrzeby miejsca spotkań mieszkańców (pikniki, uroczystości). Stowarzyszenie ma osobowość prawną, a jego członkowie angażują się w Lokalnej Grupie Działania „Warmiński Zakątek”.

Na terenie sołectwa wsi Frączki, nie funkcjonuje samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej. Mieszkańcy wsi są objęci opieką Ośrodka Zdrowia w Tuławkach, część mieszkańców korzysta z porad lekarskich w Olsztynie.

Świetlica wiejska: stowarzyszenie „Nasza Wieś” dysponuje budynkiem Centrum Kultury i Aktywności, który pełni rolę świetlicy wiejskiej i lokalnego ośrodka animacji kultury oraz rozrywki dla mieszkańców, a zwłaszcza młodzieży. Przed budynkiem znajduje się plac, który dzięki pobudowanej wiacie lepiej mógłby spełniać funkcję jako dodatkowa przestrzeń na użytek organizowanych przedsięwzięć.

Szkoła Podstawowa: na terenie wsi znajduje się mała szkoła, do której uczęszczają dzieci z Frączek i Studzianki. Natomiast młodzież uczęszcza do Gimnazjum w Tuławkach.

Bezpieczeństwo publiczne zapewnia komisariat policji w Dobrym Mieście.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie sołectwa nie działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, ale opieką przeciwpożarową mieszkańców obejmuje jednostka OSP z Tuławek. Brakuje ośrodka kultury i biblioteki.

3. Analiza SWOT miejscowości.

W trakcie spotkania organizowanego przez Lokalną Grupę Działania „Warmiński Zakątek” zebrani mieszkańcy wsi oraz przedstawiciele Gminy rozważali możliwości jej rozwoju. W toku dyskusji wskazywano wiele elementów szans i zagrożeń, jednakże z uwagi na jak największą koncentrację działań, drogą eliminacji pozostawiono po 3 najważniejsze punkty warunkujące rozwój Frączek na najbliższe lata, a są to:

<p>Silne strony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywna młodzież we wsi. 2. Prężnie działające stowarzyszenie oraz świetlica w dyspozycji. 3. Teren wokół Centrum Kultury i Aktywności, boisko oraz staw w centrum wsi. 	<p>Szanse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie środków pomocowych na rozwój lokalnej infrastruktury społeczno-kulturalnej. 2. Stosunkowo wysokie możliwości inwestycyjne gminy (potencjalnie na wkład własny) . 3. Większe wykorzystanie potencjału związanego z lokalnymi walorami kulturowymi .
<p>Słabe strony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabe zaangażowanie mieszkańców w rozwój wsi. 2. Słaba estetyka centrum wsi. 3. Słaba infrastruktura we wsi - drogi, a zwłaszcza brak kanalizacji. 	<p>Zagrożenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zniechęcenie nielicznych liderów wiejskich przy realizacji projektów. 2. Niedostateczne środki na realizację pomysłów mieszkańców wsi. 3. Pogarszająca się struktura wiekowa mieszkańców wsi.

Powyższe zapisy są zgodne z Gminną Strategią Rozwoju, która zakłada poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój infrastruktury lokalnej. Uczestnicy zwrócili uwagę na konieczność jak najlepszego wykorzystania potencjału ludzkiego w miejscowości poprzez

stworzenie dogodnych ku temu warunków. Pojawiające się środki pomocowe postanowiono wykorzystać na poprawę estetyki i wizerunku miejscowości oraz rozwój mieszkańców wsi.

Rozwijając koncepcje zawarte w analizie SWOT grupa odnowy wsi w toku dyskusji i prac panelowych wypracowała następującą wizję rozwoju wsi, która stanowi kwintesencję oczekiwań, co do przyszłego wizerunku miejscowości:

Wizja: Wieś silna aktywnością swych mieszkańców, gdzie zadbane i przytulne otoczenie sprzyja milemu spędzaniu wolnego czasu oraz rozwojowi zainteresowań.

Jednocześnie dokonano uszeregowania priorytetów rozwoju kluczowych sfer życia wiejskiego, dla których punktem wyjścia stały się rozważania Ryszarda Wilczyńskiego¹.

- 1) jakość życia
- 2) standard życia
- 3) byt
- 4) tożsamość wsi i wartości życia wiejskiego

Na szczycie oczekiwań mieszkańców znalazły się jakość oraz standard życia, które wymagają priorytetowego wsparcia w ramach prowadzonych działań. Rozwijająca się aktywność w parze z zaangażowaniem mieszkańców w życie wsi sprawiły, iż tożsamość została zaszeregowana jako najmniej pilna na tym etapie.

Zważywszy diagnozę stanu aktualnego zawartego w silnych i słaby stronach, jak również przyszłych aspekty zawarte w szansach i zagrożeniach, opracowano następujące cele strategiczne, które sprzyjać będą osiągnięciu powyższej wizji:

Cel I. Stworzenie warunków do organizacji wspólnych działań i integracji mieszkańców.

Specyfiką aktywności wsi Frączki jest z jednej strony duże zaangażowanie części mieszkańców oraz młodzieży w sprawy lokalne, któremu jednakże towarzyszy apatia i brak zainteresowania ze strony większości. W dłuższej perspektywie, co zauważono w trakcie warsztatów, prowadzić to może do zniechęcenia lokalnych liderów i zaprzepaszczenia potencjału, który stał się udziałem tej miejscowości. Nic więc dziwnego, że jako główny cel postawiono sobie rozbudowę zaplecza do organizowania aktywności we wsi oraz realizację projektów sprzyjających integracji mieszkańców.

Cel II. Rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży

¹

Mając na uwadze wyrównanie barier rozwojowych lokalnej młodzieży, zwrócono uwagę na potrzebę inwestowania w jej rozwój. Sprzyjać temu będą działania przyczyniające się do rozwoju zainteresowań i zdolności dzieci. Niebagatelne znaczenie ma wreszcie aspekt wychowawczy, gdyż organizowanie czasu młodym będzie minimalizować niekorzystne wpływy środowiska, a przez to ograniczać patologie.

Cel III. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców wsi.

Frączki, pozostające w pewnym oddaleniu od centralnych ośrodków życia społecznego i kulturalnego, muszą stworzyć mieszkańcom warunki do godnego życia oraz rozwoju.

Lokalne atrakcje o charakterze rozrywkowym muszą stanowić ciekawą i atrakcyjną alternatywę spędzania wolnego czasu. Elementem, który zawiera się w tym celu jest również poprawa estetyki we wsi, która na obecnym etapie negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Czynnikiem, który zdecydowanie niekorzystnie wpływa na warunki bytowania mieszkańców jest brak kanalizacji – dlatego też zwrócono uwagę na konieczność podjęcia działań przez samych mieszkańców, przy wsparciu władz Gminy – budowa przydomowych oczyszczalni.

Cel IV. Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego wsi

Zważywszy potrzebę mieszkańców związaną z zachowaniem i ochroną lokalnego dziedzictwa kulturowego należy podjąć starania zmierzające do jak najlepszego wykorzystania go na rzecz rozwoju lokalnego. Szczególnie istotne w tym kontekście staje się zachowanie istniejących obiektów o znaczeniu historycznym – zwłaszcza kościoła oraz charakterystycznych dla regionu kapliczek.

4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć.

W toku dyskusji nad działaniami, które najpełniej sprzyjać będą osiągnięciu założonych celów ustalono poniższą listę projektów. W toku eliminacji i hierarchizacji uszeregowano je od najważniejszych do mniej ważnych. Jedno działanie może służyć osiągnięciu więcej niż jednego celu. Działania podzielono na inwestycyjne i nie inwestycyjne. Źródłem finansowania dla tych pierwszych

może być zwłaszcza działanie Odnowa wsi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Inne działania mogą być realizowane siłami własnymi, przy pomocy gminy oraz przy wykorzystaniu środków dostępnych w ramach LEADER

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Remont i konserwacja dachu kościoła parafialnego p.w. Św. Marii Magdaleny we Frączkach
Cel	Ratowanie obiektu dziedzictwa kulturowego Warmii
Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	<p>Podjęcie prac konserwatorskich jest konieczne i pilne by zabezpieczyć dach kościoła przed dalszym niszczeniem, a co za tym idzie całego budynku. Kościół skupia życie duchowe większości mieszkańców miejscowości oraz pobliskich wsi. Aby dokonać konserwacji dachu niezbędne będą roboty rozbiórkowe-połaci dachowej, pokrycia z dachówki, rozbieranie obróbek blacharskich, gzymsów, z blachy nie nadającej się do użytku- pasy nadrynnowe oraz rozebranie rynien z blachy nie nadającej się do użytku. Dokonana zostanie wymiana elementów więźby dachowej, a także wymiana elementów konstrukcyjnych dachu. Po wymianie niezbędnych elementów dach zostanie pokryty elementami gwarantującymi trwałość i bezpieczeństwo.</p> <p>Kościół ten wpisany jest do Rejestru Zabytków (Nr Rejestru- A2829, Data wpisu- 12 lipca 1993. Obecny kościół p.w. Św. Marii Magdaleny został wzniesiony w latach 1870- 1872, a samodzielna parafia została utworzona 21 stycznia 1905 roku. Kościół zbudowany został na sztucznie usypanym wzgórzu, z czerwonej cegły na planie prostokątnym z pięciobocznym prezbiterium. Na osi fasady wznosi się wieża kwadratowa u podstawy, ośmioboczna w górnej części, z ostrosłupowym dachem otoczonym licznymi sterczynami.</p> <p>Posiadanie na swoim terenie obiektów dziedzictwa kulturowego z jednej strony stwarza ogromne perspektywy rozwoju, jednak z drugiej strony ze względu na wielkie potrzeby inwestycyjne stanowi ogromne wyzwanie dla władz i społeczności lokalnej.</p> <p>Obecny stan dachu zagraża także bezpieczeństwu osób przebywających w kościele lub znajdujących się w jego pobliżu. Realizacja operacji ma na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu Warmii, a także zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi.</p>
Harmonogram realizacji	2010r. – 2011r.
Wartość szacunkowa	224 000,00zł

Źródło finansowania	Fundusze UE - Leader, Parafialny fundusz remontowy, Budżet gminy
Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy, budowa wiaty.
Cel	Stworzenie miejsca do spotkań mieszkańców oraz organizacji imprez.
Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	<p>Podstawowym elementem rozwijania aktywności mieszkańców oraz rozwoju funkcji rekreacyjno-rozrywkowych wsi jest stworzenie miejsca, które oprócz ww., pełnić będzie również funkcje integracyjne na rzecz mieszkańców. Dzięki zaangażowaniu Stowarzyszenia świetlica spełnia już swoje funkcje, jednakże ważnym zadaniem pozostaje zagospodarowanie placu na tyłach budynku. Budowa wiaty połączonej z obiektem da nowe możliwości organizowania wolnego czasu mieszkańcom, dając możliwość przygotowywania większych uroczystości. Szczególnie istotne jest w tym przypadku większa niezależność od warunków pogodowych</p>
Harmonogram realizacji	2010r. – 2011r.
Wartość szacunkowa	100 000,00zł
Źródło finansowania	Fundusze UE - Leader, Budżet gminy – Fundusz Sołecki

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Zagospodarowanie stawu i przyległego terenu centrum wsi.
Cel	Zmiana wizerunku wsi poprzez zagospodarowanie centrum wsi.
Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	Jednym z centralnych punktów miejscowości jest zarośnięty staw, który wraz z otoczeniem pozostaje w dyspozycji gminy. Zagospodarowanie go wraz z terenem przyległym nie tylko wpłynie znacząco na poprawę estetyki wsi, lecz przy odpowiednim zagospodarowaniu stworzy zupełnie nowe warunki do spotykania się i organizowania sobie czasu przez mieszkańców.
Harmonogram realizacji	2010r. – 2011r.
Wartość szacunkowa	50 000,00zł
Źródło finansowania	Fundusze UE - Leader, Budżet gminy – Fundusz Sołecki

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Rozbudowa boiska oraz zagospodarowanie terenu wokół.
Cel	Stworzenie miejsca do aktywnego wypoczynku mieszkańców wsi

<p>Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie</p>	<p>We wsi znajduje się amatorskie boisko, które stanowi ważny element lokalnej infrastruktury, chętnie wykorzystywany przez młodzież. Niestety na obecnym etapie boisko jest raczej placem, nie dysponując żadnym zapleczem jak toalety, szatnia, czy też trybuny. Inwestycje w nawierzchnię boiska oraz stworzenie zaplecza będą sprzyjać znacznej poprawie funkcjonalności tego obiektu.</p>
<p>Harmonogram realizacji</p>	<p>2011r.</p>
<p>Wartość szacunkowa</p>	<p>50 000,00zł</p>
<p>Źródło finansowania</p>	<p>Fundusze UE , Budżet gminy – Fundusz Sołecki</p>

<p>Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa</p>	<p>Przebudowa schodów do kościoła.</p>
<p>Cel</p>	<p>Stworzenie bezpiecznego dojścia do kościoła parafialnego p.w. św. Marii Magdaleny</p>

<p>Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie</p>	<p>Kościół p.w. św. Marii Magdaleny we Frączkach położony jest na wzgórzu, schody prowadzące z niego wychodzą prosto na jezdnię, są również w złym stanie. Jest to bardzo niebezpieczne zejście stąd też konieczność ich przebudowy i remontu.</p> <div data-bbox="593 510 1193 1153" data-label="Image"> </div>
<p>Harmonogram realizacji</p>	<p>2011r.</p>
<p>Wartość szacunkowa</p>	<p>150 000,00zł</p>
<p>Źródło finansowania</p>	<p>Fundusze UE , Budżet gminy, powiatu</p>

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Organizacja imprez tj. „Noc sobótkowa’, „Powiatowy Zlot Rowerowy’, „Dziecięca Kolęda Warmińska”
Cel	Podniesienie aktywności społeczności lokalnej.
Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	Zagospodarowanie wolnego czasu różnych grup mieszkańców wsi Frączki poprzez organizację stałych imprez
Harmonogram realizacji	2009r. – 2015r.
Wartość szacunkowa	10 000,00zł/rocznie
Źródło finansowania	LEADER, środki własne,

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Organizacja szkoleń, warsztatów oraz zajęć mających na celu aktywizację i zagospodarowanie wolnego czasu
Cel	Podniesienie aktywności i umiejętności mieszkańców wsi
Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	Zagospodarowanie wolnego czasu różnych grup mieszkańców wsi Frączki poprzez organizację zajęć tematycznych i kół zainteresowań, w szczególności: dzieci i młodzieży (np. zajęcia komputerowe, hafciarstwo, zajęcia kulinarne, szkolenia z agroturystyki) .
Harmonogram realizacji	2009r. – 2015r.
Wartość szacunkowa	10 000,00zł/rocznie
Źródło finansowania	LEADER, środki własne

Tytuł przedsięwzięcia - Nazwa	Remont przydrożnych kapliczek
Cel	Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego wsi

Opis przedsięwzięcia - Przeznaczenie	Kapliczki to nasze dziedzictwo kulturowe. Na terenie wsi istnieje 4 kapliczki, większość z nich wymaga zabiegów konserwatorskich.
Harmonogram realizacji	2009r. – 2015r.
Wartość szacunkowa	7 000,00zł/rocznie
Źródło finansowania	Fundusz sołecki, środki własne

Przewodnicząca
Rady Gminy Dywity

Renata Kaszubska